

ZADRUGA.

Glasiilo »Zadružne Zveze v Celju«.

Uredništvo in upravništvo je v Schillerjevi cesti št. 3. I. nadstropje v Celju. — Dopise blagovolite frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Naročnina se naj pošilja »Zadružni Zvezi v Celju«. — Ponatisi iz »Zadruge« so dovoljeni le tedaj, ako se navede vir.

Izhaja enkrat v mesecu. Zadruga, ki so član Zadružne Zveze v Celju, dobivajo list v dveh izvodih brezplačno. Zadržniki v Zvezi učenjenih zadrug, društva in korporacije dobijo list za letno naročnino 2 kroni. Za vse druge naročnike stane list na leto 3 kroni.

Cena inseratov je naslednja: za 1 kratno priobčenje ena cela stran 24 K, pol strani 16 K, četrt strani 10 K, osminka strani 6 K. — Za večkratno inseriranje primeren popust po dogovoru. Za 12 kratno inseriranje popust 50 odstotkov.

Zadruham in pospeševalcem zadružništva!

Na večstransko željo izkušenih zadružnikov in prijateljev zdravega zadružništva se je Zadružna Zveza odločila pred dvema letoma izdajati lastno strokovno glasiilo »Zadruga«, katera si je pridobila v moralčnem oziru splošen ugled in je za razvoj našega zadružništva velike vrednosti. List, ki ga dobivajo naše članice v dveh izvodih dosedaj brezplačno, izhaja sedaj enkrat na mesec.

Na škodo dobri stvari pa opažamo, da se za naše glasiilo oglašajo malo posameznikov naročnikov, ki bi naročnino plačevali, ampak vse bi rado imelo list zastoj, ne da bi kdo znal povedati in svetovati, s čim se naj isti vzdržuje. Pridobili smo za sodelovanje najodličnejše strokovnjake iz zadružne in narodno-gospodarske stroke ter prijaviili dosedaj iz peres istih izborne članke zadružne in narodno-gospodarske vsebine, za kar smo prejemale od vseh strani odkrito priznanje.

Vrhutega ima Zadružna Zveza in zlasti uredništvo in upravništvo ogromno posla s temi trudoljubivim delom.

Zadružna Zveza kot taka pa ne more poleg ostalih ogromnih izdatkov za moralčne svrhe zadružništva sama nositi tudi stroškov zadružnega glasiila »Zadruga« in je tudi nepravilčno, da bi naše članice to celo breme, ki vsemu zadružništvu, kakor tudi splošnemu narodno-gospodarskemu delu koristi, prepustile edino le Zvezi. Samo v pretečenem letu nas stane »Zadruga« ca. 3.000 K, kateri znesek ni nikakor pokrit in ki občutno obtežuje že itak velike splošne režijske točke.

Obračamo se toraj na slavna načelstva naših zadrug, zlasti posojilnic z uljudnim pozivom, naj bi iste same naročile večje število glasiila, po 10 ali 20 ali še več števil, katere bi lahko po

svojem sprevidu naklonile zadružnikom in gospodarjem ali tudi društvom njih delokroga, ki se za tako narodno-gospodarsko berilo zanimajo. To breme bi bilo za posamezne zadruga majhno, dočim mora postati nam samim, če se vse nam naloži, neznosno. Da bi pa slovenske zadruga ne vzdrževale svojega glasiila, ki je brez dvoma velikega pomena, bi pa bilo slabo spričevalo za umevanje zadružnega duha. Obenem pa z zadovoljstvom pristavljamo, da je nekaj naših članic že naročilo po 30 in tudi več izvodov »Zadruge«, katere razdeljujejo zadruga svojim udom in katerih naročnina, ki za zadruga stane za celo leto itak le 2 kroni, bode v bodoče pomagala olajševati breme režije za to strokovno glasiilo.

Pričakujemo toraj opravičeno, da naročijo cenjene zadruga, zlasti pa starejše in bogatejše, kar največje število izstisov »Zadruge« v svrhu, da jih razširjajo med svoje zadružnike. H krati pa pozivamo tudi vsa naša društva, kakor tudi posameznike, naj se naročajo na »Zadrugo« ter skrbijo za to, da se bode ista dosti več razširjala in čitala.

Prosimo toraj, da se nam čimprej naznani kolikor izvodov »Zadruge« se naroči in ali se želi, da se pošiljajo vsi iztisi pod enim zavitkom naravnost na naslov naročnika oziroma naročiteljice ali nam pa se naj naznanijo naslovi, na katere naj »Zadruga« pošiljamo?

Upamo, da ta naš poziv ne bode ostal brezuspešen ter da dobimo v najkrajšem času kar največ naročil, pa tudi naročnine.

Z zadružnim pozdravom:

Uredništvo.

Kmetijska šola na Spodnjem Štajerskem.

(Dalje in konec).

Veliko nalog ima toraj kmetijska šola v primerno kratki od razmer pogojeni dobi rešiti. Skoraj bi se mislilo, da to ni mogoče. Da zna biti mogoče, dokazujejo to dvotečajne dve zimi trajajoče zimske kmetijske šole n. pr. na Nemškem, kjer so se od merodajnih krogov spoznale za najprimerneje šole za bodočega kmeta gospodarja.

Te odgojijo svoje učence vsega vkup v 46 tednih na priliko v 14 učnih urah na teden. Če je to tam mogoče v krajši dobi, bode tudi pri nas mogoče v nekoliko daljši dobi pri pravi uredbi. Pogoji za to bi bili:

1. da se pri sprejemu strogo vpošteva spodnja meja sposobnosti. Ljudskošolska izobrazba mora z ozirom na namen za vstop zadostovati. Posebno naj bi se gledalo na starost, da se ne bi sprejemali učenci mlajši kakor 17 let. Starejši imajo pač več resnobe za stvar in več razsodnosti. Po izstopu iz ljudske šole naj imajo še dovolj prilike se pri svojih stariših bolj spoznati s kmetijskim gospodarstvom, kar jim bode kasneje učenje sila olajševalo. Taki starejši učenci, ki naj bi imeli seveda normalne duševne zmožnosti, dosegli bi z učenjem gotovo mnogokrat več kakor nerazsodna deca. Strogo izbiranje učencev bode nalogo šole sila olajšalo. Ker je za današnje kmetijstvo baš treba nadarjenih ljudi bistre glave, naj bi stariši nasprotno dosedajni navadi pošiljali v kmetijsko šolo svoje bolj nadarjene sinove. Saj jih pričakuje na dobro urejenem gospodarstvu častno delo in bolji, bolj okusen in tečen kruh kakor drugod. Treba bo znati si pomoči in znati po pameti uživati.

Sprejemati bi se morali tudi le taki učenci, ki hočejo prostovoljno iz zgolj veselja do stvari brez vsacega pritiska vstopiti.

2. da bi se lastnosti posameznih učencev, njih individualnost, pri pouku posebno upoštevale.

3. da bi bil učni jezik materni jezik.

4. da bi se učna snov učnemu cilju primerno, natančno in prav prikrojila in omejila. Zato je potrebno pri ureditvi natančno znanje gospodarskih razmer istih krajev, iz katerih bi učenci v to šolo pohajali. Učna snov mora ono vsebovati, kar bodo prihodnji kmetje rabili, kar je za njih manj pomena ali brez pomena, izpustiti, v potrebno se pa prav vglobiti.

5. kar najbolj mogoče nazoren pouk.

Večina teh pogojev in omejeno število učencev olajša premo drugim šolam kmetijski šoli njeno nalogo izvanredno. Zato bi bilo tudi mogoče pri strogem vpoštevanju teh pogojev in

pri znani nadarjenosti slovenskih Štajercev v razmeroma kratki dobi slovenski kmetijski šoli smoter doseči, odgojiti kmete, ki bodo kos svoji nalogi, ki bodo pa znali kasneje v življenji svoje znanje tudi prav izpolnjevati.

Načelo šole naj ne bode mnogovedeže, temveč teoretično dobro podkovane in v vsakem oziru praktične, ne pa le za delo izvežbane kmete odgojiti.

Da bo šola deželi več koristila, več učencev odgajala, da bi se nje uredba bolj izkoriščala, naj bi bila vkljub kratki dobi dvorazredna.

V prvem razredu poučevala naj bi se skupina splošno izobraževalnih in utemeljevalnih predmetov, v drugem pa strokovni predmeti.

Pri eno in polletnem tečaju predelala bi se cela učna tvarina v približno 69 tednih v povprečno 26 urah na teden. Ostale ure služiti bi morale praktičnem delu, čitanju, pogovorom itd.

Pouk utemeljevalnih (katere je posebno vpoštevati) in strokovnih predmetov kakor celo uredbo prepustiti je ekonomično izobraženim vsposobljenim strokovnjakom, ki poznajo tudi gospodarske razmere šolskega okoliša. Za druge predmete treba drugih sposobnih učnih moči, kajti strokovne moči nimajo samo s podukom, temveč tudi z gospodarstvom in z manjšimi deli opraviti.

Tako naj bi bilo notranje delovanje kmetijske šole, izobrazba notranjih učencev. Zasedovati mora pa še druge smotre. Z raznimi poskusi raziskovati mora vedno za dotičen okoliš gospodarsko vrednost raznih novotarj. Oštati mora glede vede in skušeni vedno na tekočem. Delovala naj bi pa tudi na zunaj s tečaji, predavanji itd. da se od nje ne okorišča edino le naraščaj, temveč tudi oni, ki so že gospodarji, da se vedno bodrijo in svoje znanje popolnujejo bivši učenci.

Tako prikrojena in tako delujoča šola bode gotovo v veliki blagor okolišu, kateremu je namenjena, kmetijstvo in blagostanje kmetov se bode dvignilo, odgojil se bode deloma neposredno v šoli, deloma posredno, po izgledu in vplivu izšolanih, ponosen, zaveden, zmožen kmečki stan vsem prijateljem ljudstva v veselje in ponos.

V tem bodo oni, ki dalje gledajo, ki se potegujejo za kmetijske šole, našli najlepše zadoščenje in isti, ki si stečejo v tej zadevi zasluge, zaslužijo hvaležen in trajen spomin.

Razmotriti je le še eno vprašanje. Ali bode le ena taka šola kos svoji nalogi za celo Spodnje Štajersko? Gotovo da se ne bodo zamogli vsi prihodnji gospodarji tega okoliša v tej šoli izvežbati, ker jih bode zamoglo vsako leto menda komaj kakih 15—30 dovršiti. Gotovo bode treba s časom za ta okoliš še več enakih šol, to pa še le, ko bodo kmetje vsled vpliva prve uvidevali

nje korist, ko bode novi naraščaj če dalje bolj upošteval potrebo strokovne izobrazbe tudi za kmeta gospodarja. Za sedaj zadostoval bi pa gotovo en sam tak zavod, ki se naj raje po potrebi razširi, kajti pri še vladajoči mržnji proti strokovnem poduku v kmetijstvu se lahko zgodi, da če se osnuje naenkrat več takih zavodov, ne dobi ne eden ne drugi dovoljno število odbranih učencev. Boj in tekmovanje za te zamore pa stvari le škodovati.

Osnovanje še več novih zavodov bilo bi še le tedaj umestno, čim bi se določna potreba za to pokazala.

Na vsak način je pa umestneje manje število tacihi pa bolj opremljenih, bolj obširnih zavodov, ki stanejo razmeroma manj nego več manjših, ki pa zamorejo vsled boljše uredbe, več boljših učnih moči in učnih sredstev mnogo vspešneje delovati. Računati je na to, da pride čas, ko bode treba število kmetijskih šol pomnožiti, nikakor se pa ne sme to v preveliki gorečnosti pretiravati.

Maribor, 13 febr. 1908.

I. Belle.

Učitelj v Trdivasi.

Poučna povest.

(Prosto po nemškem izvorniku za Slovence priredil * * *)
(Dalje).

X.

Skozi ozko okno je svetil lunin žarek v Kosijevo kamrico. Plesal je po tleh semintje, včasih celo popolnoma zginil, ako je zakril luno oblak. Ta kamrica je bila sicer zelo ubožna. Miza, jeden stol in slamnica, to je bila vsa oprava.

Vzdihujé je ležal Janez na svojem ležišču. V grlu ga je peklo kot živ ogenj, jezik je imel čisto suh. Mahal in krilil je z rokami po odeji in govoril prav zmešane besede.

»Vode mi dajte, drugače zgorim — Marica zapodi vendar miši! Joj, joj, podgane, podgane! Ali jih ne vidiš, kako skačejo tam v kotu! Cela soba jih je polna!«

Vzdignil se je in sede napeto poslušal. Oči so prestrašeno zrle v mesečno svitlobo. »Vzami palico, nad njega, nad njega! Nad hudiča z žarečimi očmi! Hu, sedaj jezdi skozi okno v sobo. Hu, kakšni kremplji! Pomagajte, zavijete, stre mi vrat!«

Janez je naglo skočil pokonci z ležišča. Padel bi gotovo zopet na tla, ako bi se ne prijel za kljuko pri vratih. Pritisnil je kljuko, vrata so se odprla. Janez je taval v trdi temi po veži. Potem se je slišalo ropotanje na stopnicah pred hišo, težki vzdih in naposled je vse utihnilo.

»Župan, župan, pridite hitro v občinsko hišo! Janez Kosi je padel s stopnic in si strl vrat« s temi besedami je pritekkel drugi dan Cesar skoro brez sape k županu Rotniku. Ta je ravno hotel iti na polje. Njegovi ljudje so bili že zunaj. On sam se je pri svojih trdih škoricah zamudil.

Vznevoljeno je odložil Rotnik motiko in šel s Cesarjem. Pred občinsko hišo se je medtem nabralo mnogo ljudi. Vse je tiščalo k vratom, da bi videlo ponesrečenca. Župan se je komaj preril skozi.

Čisto spremenjenega obraza je ležal mrtvec pred njim. Še njega se je lotila ganjenost. Nekdaj bogat kmet, a sedaj?

»Kaj stojite tu in prodajate zijala? Primite ljudje in ga zanesite v mrtvašnico« je zarenčal Rotnik nad ljudmi.

Tu pa se je vsak umaknil. Nobeden ni hotel prijati. Konečno sta se Cesar in občinski stražnik dala pogovoriti, da sta odnesla mrliča. Ljudje so se razšli in Rotnik se je godrnjaje napravil k poročilu za sodnijo. Škripaje je teklo pero po papirju. Večkrat se je vstavilo. Zastonj ga je Rotnik pomakal v tintnik — pisarija ni hotela prav napredovati. Pri tem se je jezil na onega, ki je iztuhtal to nepotrebno pisarjenje in jezno mislil na to, koliko krompirja bi v tem času izkopal.

Vrata so se odprla in vstopila je Marica: »Za božjo voljo, ali je res, da so moj oče mrtvi?«

»No«, je odgovoril Rotnik, »še tega je bilo treba, da zavoljo tega odletiš s polja in pustiš delo.«

»Saj so bili vendar moj oče«, je reklo dekle in tiho jokalo.

»Kaj pa, bodi vesela, da si se lumpa rešila!«

Dekle je nekaj časa tiho stalo. Vsa barva ji je zginila z obraza. »Ali ste že rakev naročili?« je vprašala.

»Saj se ne mudi. Štiri deske bo hitro kdo zlimal skupaj. Bog ve, da je občina že dosti plačala za njim.«

Tu pa se je dekle ponosno vzravvalo: »Občina ne bo plačala. Moj oče bo imel pošten pogreb kakor vsak kmet. Jaz mu sedaj naročim rakev.«

In odšla je. Rotnik je nevoljno gledal za njo. »To pa vendar ni dovoljeno, da mladina dandanes meče denar v vodo!«

Praznično oblečena je zapustila Marica s svežnjem perila v roki hišo. Najprej je šla v občinsko hišo, da bi videla svojega očeta. Potem je dala perilo ženski, ki je čula pri očetu. Naročila je rakev, šla k fari in na to v šolo, da bi si izprosila otroke za petje pri pogrebu.

Cvetko in njegova mati sta bila zelo ganjena vsled smrti človeka, ki je še prejšnji dan jedel pri njuni mizi.

Stara žena je božala Marico po glavi in govorila nekaj ljubeznivih besed z njo. Konečno je vprašala, če ima še sorodnike?

Tu pa je jelo dekletu bridko jokati. Vsi ljudje so ji pravili, da je dobro, da je oče umrl, ker ji je vendar delal samo skrb in žalost. Noben pa ni mislil na to, kako težko je biti človeku samemu na svetu.

»Nimam sedaj nikogar na svetu, moji znanci in znanke se me sramujejo, sama sem zmiraj in zapuščena.«

»Marica bodi mirna, ti imaš še očeta v nebesih. Ta te ne zapusti. Če pa rabiš sveta in pomoči, pa lahko zmiraj k meni prideš.«

Hvaležno je pogledalo dekletu starici v mil, prijazen obraz. Potem se je pa obrnila do Cvetka: »Gospod učitelj, ali bi smela v šolski sobi postreči pogrebem s kavo? V gostilni tega ne bi rada storila, tam je zašel oče v svojo nesrečo.«

»Gotovo«, je odvrnil učitelj. »Saj so sedaj počitnice. Vendar pa morate vprašati župana. Ta ima dovoljenje v rokah. Potem pa mi, prosim, povejte, kaj poreče.«

Marica je šla. Pred vrati pa se je še enkrat obrnila in pogledala Cvetkovo mater z veliko ljubeznivostjo. Malo prijaznih dni je doživelo dekletu od svojih mladih nog sem, prihodnost ji je bila temna. Čutila je pa nehote, da mora imeti do te žene zaupanje kakor do matere.

Ko je šla čez cesto, je naenkrat zaslišala znane korake za seboj. Kri ji je udarila v lice. »Ali me bo nagovoril zunaj hiše ali pa mu bom prenizka« si je mislila med strahom in upom. Korak se ji je naglo približeval.

»Marica«, je zadonel Francev glas, »počkaj vendar malo!«

Dekletu je obstalo in gledalo v tla.

»Marica«, nikar si ne jemlji tega preveč k srcu. Vse bo še znabiti dobro.« In dal ji je roko v znak sočutja.

»Kdaj je pogreb?«

»Pojutranjem ob štirih, če nima sodnija ničesar proti temu«, je odgovorila in ga pogledala. Nekaj trenutkov sta si gledala v oči. Neizgovorene besede srčne ljubezni so govorili ti pogledi. Potem pa sta šla tiho po cesii, do Rotnikovega doma.

Že v veži je kričala županja nad njo: »Tako, ali pridna dekleta leta celi dan okrog in zane-marja svoje delo?«

Mirno je odgovorila Marica: »Jaz sem naročila svojemu očetu pogreb.«

»To verjamem, zraven pa si tudi malo ljubkovala. Ali se ne sramuješ ob belem dnevu hoditi s Francem po cesti?«

Marica je zardela. Vendar pa se je premagala in šla, ne da bi rekla besedo, v sobo. To še le je županjo prav razjezilo. Kakor furija je tekla za dekletom, katero je ravno prosilo župana za prepuščenje šolske sobe.

Še prej ko je mogel Rotnik odgovoriti, je že vpila njegova žena: »Seveda, to bi bila lepa reč, če bi se vsem postopačem obhajala sedmina v šoli. Pa saj znamo, zakaj se tako postavljaš!«

Dekletu je premagalo svoje razburjenje in odgovorilo: »Služim že tretje leto pri vas. Vsak drug gospodar bi sam priredil sedmino po mojem očetu. Vi seve —«

»Le nič se ne hlini,« je kričala razjariena žena, »ti misliš, da bi morali obhajati sedmino za tvojim očetom, ker sem jaz teta tvojega fanta. Zakaj pa ne greš naravnost k Štorovim in je ne daš tam obhajati?«

Bliskajočih se oči je dejalo dekletu, katerega je Rotnikovka tako mučila: »Molčite sedaj o Francu in meni, to ni vaša stvar; vi niste župan, vaš mož župani.«

Pomembno je prikimal Rotnik pri zadnjih besedah in zadovoljno stisnil ustnice kakor bi hotel zvižgati. To je pa še le razkačilo mater županjo.

»To ni moja stvar? To bom ti pokazala. Jaz sem Francu zagrozila, da te na mestu poženem iz hiše kakor hitro vaju vidim le še jedenkrat skupaj. In zmiraj —«

»Žena, spametuj se« je opominjal Rotnik.

»Kaj«, je kričala ona, »deklam jaz zapovedujem in ne ti. Takoj greš in spraviš svoje stvari, ti Janez pa ji izračuniš plačo za tri četrta leta. Noben dan več mi ne ostane to nesramno žensče v hiši.«

»Liza, pomisli, kaj bodo pa rekli ljudje?«

»Kaj mi je do tega! Glej da se spraviš, tu nimaš ničesar več iskati. Sama pa grem takoj enkrat k bratu, da bo spraviš Franca k pameti.«

Marica je šla v svojo kamrico ne da bi odvrnila besedico. Mehanično je spravila svojo obleko in drugo svoje skromno imetje v veliko skrinjo, katero je edino podedovala po materi.

Ni mogla na ničesar misliti. Očeta je zgubila, spodili so jo sramotno iz službe, oblatili njeno srce in ljubezen, vzeli streho in kruh — dekletu se je zdelo, da stoji pred globokim prepadom in ne more ne naprej ne nazaj. Ko je spravila svoje stvari v skrinjo, je sedla na njo. Dolgo je sedela s prekrižanimi rokami. Polagoma se je pomirila. Začela je preudarjati svoj položaj. Tu v vasi ni mogla več ostati. Šlo se ji je samo

za to, da si dobi zavetje za te dni, kar oče še ni pokopan. Pa kje? V gostilno ni mogla iti. Kje drugje pri znancih in prijateljih? Tega tudi ni hotela, ker je imela mnogo pravega kmečkega ponosa in se ni hotela nikomur vsiljevati. Spomnila se je na prijazno Cvetkovo mater. Sklenila se je na njo obrniti. (Dalje sledi).

Kmetijsko poučno potovanje na Češko.

C. kr. kmetijska družba kranjska namerava prirediti povodom letošnje jubilejne razstave v Pragi gospodarsko-poučen izlet na Češko.

Po dogovoru z deželnim kulturnim svetom za kraljestvo Češko v Pragi se je že sedaj sestavil za to potovanje naslednji načrt:

Izlet bo trajal 10—12 dni in se bo vršil meseca julija ali avgusta (v šolskih počitnicah).

Udeleženci se odpeljejo z večernim vlakom, ki odhaja z Jesenic ob 8. zvečer, in pridejo zjutraj ob 8. v češke Budjeovice.

Tam se prične s poučnim ogledovanjem, in sicer:

1. dan. Ogled gospodarske šole in kakega vzornega kmetijstva, kjer bo videti rejo južno-čeških konj težkega plemena, (najbrž v Plavi).

Obed in prenočišče bo v Budjeovicah.

2. dan. Ogled krasnega veleposestva kneza Schwarzenberga, in sicer gradu v Hluboki in vzornega dvora Vondrova.

Obed v Budjeovicah. — Popoldne ogled postaje za obdelovanje barja v Zalši, vožnja v Tabor in prenočišče tam.

3. dan. Ogled staroslavnega mesta Tabora, kralj. češke kmetijske akademije, družbene mlekarne s parno silo. Z večernim vlakom v Prago.

4., 5. in 6. dan v Pragi. Tukaj ogled Prage in njenih starožitnosti, obisk in ogled razstave, dalje ogled prve češke akcijske mlekarne v Nuslih, Freyve mlekarne in sladkorne tvornice v Visočanih, in če bo čas dopuščal, fiziološke ter mlékarske postaje. Hrana in prenočišče v Pragi.

7. dan. Izlet s parnikom po novo kanalizirani reki Vltavi, in sicer najprej v Trojo. Tukaj ogled češkega pomologičnega (sadjarskega) zavoda, potem v Melnik, ogled vinarske šole, vinogradov in kleti. Prenochišče v Melniku.

8. dan. Vožnja čez Štjetje v Lovosice. Med potom ogled hmelnic pri Počapljih, ogled tvornice za porabo sadja v Třebenicah; dalje v mesto Roudnice, tukaj ogled tvornice za pluge in stroje za žetev, odtod v Bečkovice in z vlakom v Prago. Prenochišče v Pragi.

9. dan. Iz Prage v Novo vas pri Kolinu, tukaj ogled vzornega vrtnarstva, v Kolinu ogled okrajne drevesnice in v Lošanih ogled kmetijske elektrarne, v Kutlích ogled vzornega kmetijstva g. Prokupka. Vožnja v Kutno goro. Ogled kmetijske šole, kakega vzornega malega posestva in skladišča za žito, velikih nasadov hrena v okolici, znamenitosti mesta in odtod odhod nazaj v Prago ali pa naprej čez Iglavo in Znojmo na Dunaj. Če bo zadostno število takih, ki se zato zanimajo, bi se lahko med potom na Dunaj ogledalo mesto Rec s slovečimi vinogradi in kletmi, dalje mesto Korneuburg s poskusnimi nasadi in Klosterneuburg, tukaj višja vinarska šola in sloveče kleti tamošnjega samostana.

Vsa vožnja iz Ljubljane na vsej progi (tja čez Linec, nazaj čez Dunaj) bo veljala v III. razredu okrog 60 kron,* hrana in prenočišče kakih 10 kron na dan, tako da bo vse potovanje veljalo največ 200 kron za osebo.

Za strokovno vodstvo bo tudi skrbnjeno. Izlet bo vodil g. c. kr. vinarski nadzornik B. Skalický, ki mu bo češki deželni kulturni svet pridelil kakega domačega kmetijskega potovalnega učitelja. Izlet se bo vršil, če se oglasi vsaj 20 udeležencev. Prijave za udeležbo sprejema c. kr. kmetijska družba že sedaj, najpozneje pa do 1. julija t. l. Na poznejše zglasitve se ne bo oziralo.

K zglasitvi je pridejati 50 K za nakup okrožnega listka in je treba povedati, ali se udeleženec želi nazaj voziti čez Dunaj, ali čez Prago, Linec, Jesenice.

Daljša poročila bo objavljala c. kr. kmetijska družba v »Kmetovalcu«, ki prinese tudi popis in slike nekterih teh slovečih in lepih krajev.

Pozivamo združnike in prijatelje naprednega kmetijstva vobče, da se udeleže tega zanimivega in gotovo v vsakem oziru poučnega izleta. Pojasnila daje drage volje tudi »Zadružna Zveza« v Celju.

Črtice o mleku in njega izdelkih.

(Dalje).

1. Snovi in sestavine mleka.

Mleko je vodena zmes, v kateri se nahaja tolišča, sirnina, beljakovina, sladkor in razne mineralne snovi. Belo barvo ima po tolišči, katera povzroči tudi neprozornost mleka.

V glavnem bi lahko rekli, obstoji mleko iz maslenih kroglic (tolišča) in mlečne vode ali mlečnega seruma (beljakovina, sladkor in mineralne snovi, soli).

* V drugem razredu tretjino več.

a) Tolšča.

Kravje mleko ima v okroglem 3'5% tolšče v podobi maslenih kroglic in sicer najmanj 2% največ 5'5%; kar razumemo, da je v 100 litrih mleka okroglo 3'5—4 kg masla. Kakor rečeno je tolšča v mleku v podobi malih kroglic, katere so tako majhne, da jih je v 1 l mleka 100 do 200 milijonov. Te maslene kroglice so lažje, kakor voda, njih specifična teža je 0'90—0'94, zato gredo v stoječem mleku na površje in narode smetano, iz katere se dela surovo maslo. V kemijskem smislu ni maslena tolšča čista tolšča, temveč zmes različnih tolšč, kakor: butina, stearina, palmitina itd; vse te tolšče so potem spojene z glicerinom.

b) Sirnina.

Imenuje se tudi kasein. Sirnine je tudi v mleku, če vzamemo srednjo množino, 3'5%; najmanj 2%, največ 4'5% v 100 delih mleka. V svežem mleku sirnina ni raztopljena, temveč v bolj gostem stanju. Če pridenemo mleku kisline, se ona strdi in je neraztopljiva v podobi sira. Iz te snovi se dela sir. Mi imenujemo to pretvorenje, če mleko segrejemo do gotove stopinje, mu dodamo razredčene kisline v podobi sirišča, mleko se sesiri.

c) Beljakovina.

Ali tudi albumin. Te snovi ni veliko, namreč 0'2—0'7%, v okroglem 0'6%; dobi se jo pa tudi po 16% in več v mlezvi ali kolostrum mleku. Mlezva ali kolostrum mleko je ono prvo mleko, ki se namolze takrat ko žival skoti. Gorenjci ga imenujejo, kar kratko malo skuto, ker iz tega mleka, kar ga mladiču preostane, napravijo skuto. Pri napravljanju sira (fabrikaciji) se dela tudi skuta, če se siratka segreje do 80° C in se ji pridene razredčenega kisa (oceta) ali kisle siratke. Ostala siratka se pa porabi za prašiče.

d) Sladkor.

Tega je v mleku 4'6%; najmanj 3%, največ 6%. Čisti mlečni sladkor je v vodi težko raztopen in je prav malo sladak. Mlečni sladkor je zmožen kipeti kakor grozdni. Mi vidimo, da si azijski narodi posebno iz konjskega mleka napravljajo opojno pijačo, kumis imenovano.

Mlečni sladkor se pa jako rad spremeni v mlečno kislino s pomočjo bakterij, ali neke nepoznane tvarine (fermenta), katera se v zraku nahaja. Vsled tega postane mleko tako kmalu kislo.

e) Mineralične snovi.

Teh se nahaja 0'6—0'8% ali v srednji meri vzeto 0'75%. — Te snovi so velike važnosti za krmo mladih živali, posebno tam, kjer iz siratke ne delajo skute.

Ako vzamemo 100 delov mlečnega pepela, tedaj dobimo 28% fosforove kisline, ki je najvažnejša za tvorbo kosti; drugo je klor, kalcij, kalij itd. Mineralične snovi so zategadelj važne, ker so pri sesajočih mladičih neobhodno potrebne v razvoju telesa, osobito okostja.

Najdemo pa v mleku tudi plinaste prvine, kakor: ogljik, kisik in dušik.

Vse ostalo je v mleku voda, katere je 83—90%; srednje vzeto 87%; ostanek po 10 do 17% so one snovi, katere smo poprej našeli, katerih je v enem mleku več, v drugem manj. Odvisno je od plemena, krme, posameznih živalij itd.

Če še enkrat pregledamo sestavo kravjega mleka v celoti, vidimo jo najlozje iz naslednje tabele:

	najmanj	srednje	največ
Tolšča	2—0%	3'5 0%	5'5 0%
Sirnina	2—0%	3'5 0%	4'5 0%
Beljakovina	0'20 0%	0'60 0%	0'70 0%
Sladkor	3—0%	4'60 0%	6—0%
Mineralične snovi	0'60 0%	0'75 0%	0'80 0%
Voda	92'20 0%	87'05 0%	82'50 0%
Skupaj	100—0%	100—0%	100—0%

O uspehih poskusnega gnojenja hmelju.

Najjasnejše odgovori na vprašanje, s kakimi gnojili naj gnojimo hmelju, da dosežemo obilen in dober pridelek, poskusno gnojenje, katero bi naj vsak hmeljar na svojem posestvu izvršil. To ne stane veliko dela in denarja, podučiti pa vsakega bolj kot učene knjige. Takšni poskusi se napravljajo na sledeči način:

V nasadu se naj odmerijo tri jednako velike parcele; jedna naj ostane popolnoma negnojena, druga se naj gnoji po navadi s hlevskim gnojem, tretja pa z umetnimi gnojili. Iz takšnega poskusa se potem vidi natanko, kako učinkuje hlevski gnoj in kako umetna gnojila. V sledečem hočemo navesti uspehe poskusnega gnojenja hmelju, pri katerem ste prišli vpoštev dve enaki parceli: ena negnojena, druga se je pa pognojila z 20 kg 40% kalijeve soli, 40 kg superfosfata in 20 kg čilskega solitra. Vsaka parcela je obsegala 500 rastlin. O uspehih je poročal poskuševalec g. Jozef Hauptman iz Gorice pri Petrovčah sledeče:

Na negnojeni parceli je obrodilo

500 rastlin . . . . . 72 kg hmelja

na parceli gnojeni z umetnimi

gnojili je obrodilo 500 rastlin 125 kg hmelja.

Obračun je pokazal, da je prineslo gnojenje prav lep čisti dobiček. Po poročilu poskuševalca je bilo na gnojenem kosu od 500 rastlin 53 kg hmelja več, in je ta večji pridelek vreden, ako računamo 1 kg posušenega hmelja po K 1'50, K 79'50, zgoraj omenjeno gnojenje je stalo 14'40 kron, in ostane tedaj, ako odštejemo od vrednosti večjega pridelka stroške za gnojenje K 65'10 čistega dobička.

40% kalijevo sol in superfosfat je najbolje rano v spomladi skupaj dobro premešana zakopati, čilski soliter pa potrositi v treh deležih: prvo tretjino po rezi v spomladi, drugo tretjino pri okapanju in zadnjo tretjino pa kratko pred časom, ko začne hmelj sad poganjati. Gnoji pa se lahko tudi že v jeseni, a vzame se tedaj tudi 40% kalijeva sol in namesto suporfosfata ista množina Tomasove žindre.

Ni pa naloga umetnih gnojil, da bi samo povišala pridelek hmelja, ampak poboljšati morajo tudi kakovost blaga. Uspeh teh gnojil je le tedaj popoln, če so oboje povzročila. — Drug poskuševalec, g. Vinko Steiner iz Gorice pri Petrovčah zopet poroča, da pridelek na gnojenem kosu v primeri z negnojenim ni bil posebno velik: pri 500 rastlinah le 15 kg hmelja več. Vendar so umetna gnojila tudi pri tem poskusu pokazala svojo dobro lastnost, kajti poskuševalec poroča, da je prodal le hmelj od gnojenih rastlin kot blago prve vrste, dočim ko je bil ostali hmelj manj vredno blago in se je tudi slabše plačevalo.

M.

Vžitek.

(Dalje in konec).

Temeljito raziskovanje vžitka je zelo težavno. Prvič nam manjkajo iz prejšnjih dob vsakeršni statistični podatki o vžitku. Še-le leta 1894. je določilo pravosodno ministerstvo, da se naj pri lastninskih spremembah označi v zemljiških knjigah, v katerih slučajih je izgovorjen vžitek. Dalje ne vemo natanko, v kakem razmerju je povprečna vrednost vžitka z vrednostjo celega posestva, kako vpliva vžitek na zadolževanje, propadanje kmetij, izseljevanje itd. In vse to ovira ugodno rešitev vžitkarskega vprašanja.

Gotovo je, da je bil vžitek zelo potrebna gospodarska institucija in je deloma še sedaj. Naj navedem samo en slučaj!

V svojem rojstnem kraju poznam kmečko rodbino, kjer gospodarji še vedno oče mladega posestnika, dasi je star že nad 70 let. Sin, ki je že oženjen in ima celo kopo otrok, nima skoraj nobene pravice, gospodarstvo vodi še vedno njegov oče. Še-le tedaj, ko on umrje, dobi

sin posestvo. Razumljivo je, da se čuti sin vsled tega potrtega in da nima pravega veselja do gospodarstva. Delati sicer mora, zapovedujejo mu pa drugi. Vsa gospodarska podjetnost je na tak način zavrta, ker se mlademu delavnemu sinu ne nudi prilika, da pokaže svojo gospodarsko sposobnost. V takih in enakih slučajih je vžitek neobhodno potreben.

Vžitek ima v gospodarskem in socialnem oziru mnogo dobrih strani. Najvažnejši namen vžitka je, da preide posestvo nedeljeno in nezadolženo na naslednika in da so ljudje, ki niso več sposobni za delo, preskrbljeni na stara leta, da so torej zavarovani proti onemoglosti. In to nalogo izpolnjuje vžitek še vedno več, ali manj dobro.

Vkljub temu pa se oglašča dan na dan več glasov, da vžitek v sedanji obliki ne odgovarja značaju našega gospodarstva, da mnogokrat ovira zdrav gospodarski razvoj, da povzroča mnogo preprirov in pravd med gospodarjem in vžitkarjem in rodi še druge slabe posledice. Povdarja se vedno bolj, da je preosnova vžitka nujno potrebna.

Med slabe strani vžitka se prišteva sledeče.

1. Vžitkarska pogodba se sklepa po načelih pogodbene svobode, ki se le prevečkrat izkorišča na škodo gospodarsko slabših. Kolikokrat izroči posestvo oče, krepek in v najboljših letih, in si izgovori masten vžitek, ki je za mladega posestnika veliko breme. Pravijo sicer: Sam je kriv, ako sklene z vžitkarjem pogodbo, ki je zanj neugodna; saj imamo pogodbeno svobodo. A ravno ta svoboda je v naših gospodarskih razmerah čestokrat — nesvoboda in izkoriščanje gospodarsko slabših.

Zamislimo se v položaj mladega sina, ki se hoče oženiti. Ne preostaja mu nič drugega, ko prevzeti posestvo pod pogoji, ki mu jih stavi oče ali se pa izseliti. Naj so že razmere tako neugodne, raje si izbere prvo, ko drugo. Zato se ni čuditi, ako nastanejo pozneje med gospodarjem in vžitkarjem prepri in pravde, ki jim zagrenijo življenje.

2. Vžitek se vpiše v zemljiške knjige in vžitkarju se dovoli za slučaj javne dražbe prednost terjatve. Le redkokepaj se dajo stariši prepri, da odnehajo od te zahteve; kajti, če pride posestvo na dražbo, dobijo v prvem slučaju terjatev izplačano, v drugem pa še-le tedaj, če ni drugih upnikov pred njimi, navadno pa pridejo na beraško palico. Zato je popolnoma razumljivo, ako odločno zahtevajo, da se vžitek vknjiži na prvem mestu.

Na taka posestva pa, ki so obremenjena z vžitkom, ne da noben denarni zavod večjega

hipotečnega posojila, ako se mu ne dovoli prednost terjatve. Kreditna zmožnost takih posestnikov je gledé osebnega in hipotečnega kredita veliko manjša, ko tistih, ki nimajo na svojem posestvu vžitka. Zato je vžitek tudi v tem oziru breme

3. Tretja neugodna stran je naturalni značaj vžitka. Naturalno (ekstenzivno) gospodarstvo pa se je preživelo, mi se bližamo vedno intenzivnejšemu proizvajanju. Vžitek, preostanek prejšnjega naturalnega gospodarstva se torej nikakor ne strinja z značajem našega denarnega gospodarstva. Ne le teoretiki, ampak zlasti praktiki, ki delujejo za gospodarsko in kulturno povzdigo našega ljudstva in živijo z njim v ozkem stiku, so si edini v tem, da je treba vžitek preosnovati. Toda kako?

Mnenja so v tem oziru zelo različna. Vse te razne nazore in predloge pa lahko zgrnemo v dve skupini.

Eni zahtevajo, naj se vžitek popolnoma odstrani in nadomesti s starostnim zavarovanjem, drugi manj radikalni pa hočejo vžitek ohraniti, predlagajo pa, da se naj preosnuje in prilagodi novim gospodarskim razmeram.

Lahko rečem, da niti eden niti drugi predlog ne zadostuje, da ne obeta idealne preosnove, ampak skuša le polagoma rešiti to vprašanje.

Najvažnejši namen vžitka je, kakor sem že omenil, da se ohrani nedeljivost kmečkih posestev in se zabrani preveliko zadolževanje, obenem pa, da se praktično reši vprašanje o starostnem zavarovanju. Prvi predlog, ki hoče vžitek popolnoma odstraniti in ga nadomestiti s starostnim zavarovanjem izpolnjuje namen vžitka le deloma, ker ne zabranjuje deljivosti in zadolževanja kmečkih posestev. Obenem s starostnim zavarovanjem bi se moralo vstvariti novo zemljiško in novo kmečko dedno pravo, ki je ena izmed najvažnejših nalog naše agrarne politike in zakonodaje sploh.

Toda razmotrivajmo samo prvi del te preosnove, starostno zavarovanje! Horáček opozarja prav dobro na težkoče, s katerimi je združeno starostno zavarovanje. »Sem spada predvsem vprašanje prostovoljnosti in obveznosti. Samo ob sebi je umevno, da se problem ne reši po načelu prostovoljnosti. Vžitek je institucija dalekosežnega gospodarskega in socialnega pomena in se tiče koristi in blagra celega, važnega družabnega sloja. Določbe, ki naj uredé to institucijo morajo imeti značaj obveznosti in ne samo prostovoljnosti.«

Prostovoljno starostno zavarovanje že imamo (na Češkem »Deželni zavarovalni zavod cesarja Franca Jožefa I.«), a koliko kmetov se da zavarovati? Izkušnja uči, da zelo malo.

Dalje nastane vprašanje, na kakem finančnem in tehničnem temelju se naj uredi to zavarovanje, od katerega leta se naj plačuje zavarovalnina in koliko naj znaša? Ali naj bo pri vseh enaka ali ne? itd.

Upati je, da se načrt starostnega zavarovanja kmalu uresniči, vendar pa nikakor ne more nadomestiti vžitka.

Sporedno s tem bi bilo treba ustvariti novo zemljiško in kmečko dedno pravo.

Drugi zahtevajo, naj se vžitek ohrani, a naj se korenito preosnuje. V gospodarskem oziru je n. pr. zelo neugodno, ako odide gospodar prezgodaj na vžitek, tako da je s tem posestnik preveč obremenjen, neugodno vpliva dalje gospodarska odvisnost posestnika od vžitkarja in narobe, namesto očetovske in sinovske ljubezni vlada med njima napeto razmerje, tako da si sin le čestokrat želi prezgodnjo smrt svojega očeta, namesto da bi mu privoščil visoko starost. Neomejena pogodbená svoboda pri sklepanju vžitkarskih pogodb se naj torej omeji. Z zakonitimi predpisi se naj določi, pred katerim letom ne sme oče oditi na vžitek, koliko sme vžitek znašati v primeri z vrednostjo posestva, ali je v tem ali onem slučaju vžitek sploh primeren ali ne itd. Vse to naj razsoja pristojna oblast (sodišče). Saj je bilo že nekaj podobnega pred prvo razbremenitvijo kmečkih posestev.

Horáček se ni odločil niti za prvi niti za drugi predlog, ampak za kompromis med obema. Vžitkarsko vprašanje, ki je važen del agrarnega vprašanja, je tako sestavljeno, da ga ni mogoče naenkrat rešiti, ampak le korak za korakom.

»Kakor pri vsakem napredku tako tudi pri rešitvi vžitkarskega vprašanja lahko postavimo dva cilja, ki se med seboj nikakor ne izključujeta, ampak dopolnjujeta, cili daljše in bližje bodočnosti. Daljši cilj bo, temeljiteje ustreči našim idealnim željam, bo rešitev celega vprašanja; toda ta smoter se bo dal še le tedaj doseči, ko premagamo celo vrsto ovir in težav. Nasproti temu pa bližji cilj ne bo popolnoma odgovarjal našim težnjam, a v sedanjih razmerah se bo dal mnogo lažje in hitreje doseči. Prvi, oddaljenější cilj bo, popolnoma odstraniti vžitek in ga nadomestiti s starostnim zavarovanjem, obenem pa vstvariti posebno kmečko dedno pravo (tudi zemljiško pravo), drugi bližji cilj pa bo, da se vžitek za sedaj še pusti, da pa se zakonitim potom odstranijo napake in škodljive posledice vžitka.

Ne domišljujem si, da sem kar na mah rešil vžitkarsko vprašanje ali da sem podal bogve koliko novih idej. Naslanjal sem se pri tem na lastne izkušnje in na Horáčkovo knjigo. Želim

si le, da čitatelji sami o tem razmišljajo in dopolnijo to, kar sem povedal, naše vodilne kroge pa opozarjam na to, da je preosnova vžitka važna zahteva sedanje agrarne politike.

Gospodarske naloge kmetijskega združništva.

Uvod.

Prvotno je kmetovalec prideloval doma vse, kar je potreboval za svoje in svojih življenje. Prideloval pa je le toliko, da je lastnim potrebščinam zadostil. Na prodajo pridelkov ni mislil, ker še skoraj da ni bilo govora o nekmetijskih stanovih. Davek posvetnim in cerkvenim gosposkam je plačeval v naturalijah, torej z žitom, živino itd. Služabništvo je dobivalo za svoje delo stanovanje, hrano, obleko. Obleka je bila domačega dela, istotako razne gospodarske potrebščine: plug, voz, poslopja itd. Tako je delal kmetovalec, tako so delali tudi veliki posestniki, med katerimi nahajamo posvetne in cerkvene dostojanstvenike, plemenitaše ter vladarje. Tudi ti le so plačevali one, ki so jim obdelovali zemljo, z naturalijami: dali so jim stanovanje, nekaj zemlje v užitek, tudi živino. To je doba naturalnega gospodarstva. Nje znak je, da je gospodarstvo poedinega posestnika popolnoma samostojno in je skoraj izključno odvisno le od posestnikove fizične delavnosti. Vsaka kmetija in vsako posestvo tvori celoten, samostojen gospodarski organizem.

V teku časa so nastala mesta, torej naselbine z nekmetijskim prebivalstvom. Obrtnik, trgovec in uradnik, ki so živeli v teh mestih, so bili navezani glede življenskih potrebščin na kmetovalca, od njega so morali dobivati pred vsem poljske pridelke in pridelke iz živinoreje. Vršni se prehod k denarnemu gospodarstvu. Kmetovalec dobi za svoje pridelke gotovo protivrednost, prvotno v obrtnih izdelkih in trgovskem blagu sploh, konečno tvori denar vrednostno mero in plačilno sredstvo. Predpogoj temu prometu je, da prideluje kmetovalec v tej dobi več, nego rabi za lastne potrebščine, sedaj prideluje tudi za **trg**. Čim boljše more svoje pridelke zamenjati oziroma prodati, tembolj se potruji, da povzdigne tudi kakovost pridelkov. Vedno ugodnejša prilika za dobro prodajo in izboljševanje pridelkov ste torej tesno spojeni. Zgodovina in sedanost izpričujejo, da kmetijstvo najlepše procvita v onih deželah, v katerih se tudi meščanstvo močno razvija.

Kakor že omenjeno, se je prvotno prodajalo naravnost kmetijski pridelek za izdelek obrtnika

in blago trgovca in nasprotno. Torej zmena in natura. Davek se je plačeval še vedno in natura, tudi služabništvo je prejelo plačilo v tej obliki. Ostanki tega naturalnega gospodarstva segajo še v sedanost. Še v začetku pretečenega stoletja je plačeval kmetovalec davek večinoma v naturalijah. Služabništvo pa še danes v mnogih krajih prejema svoje plačilo vsaj deloma »in natura«. To je znano tudi na Slovenskem.

Denar kot vrednostna mera in plačilno sredstvo se je uveljavil najpoprej v mestih, torej v nekmetijskih stanovih, prešel pa je že jako zgodaj tudi v kmetijsko prebivalstvo. Tržno blago dobi gotovo tržno ceno, katere visokost je izražena v denarju. Enako raznim pridelkom in izdelkom se določi tudi posestvom denarna vrednost. Delo pomočnikov in služabništva se plačuje večinoma v denarju, tudi za plačevanje davkov se ta način vedno bolj uveljavlja in zmaga konečno popolnoma. Posledica tega preobrata je, da se kaže v vsakem in tudi v najmanjšem kmetijskem gospodarstvu potreba denarja, ta potreba sili vsakega kmetovalca, da prideluje za prodajo. Na ta način se razvije neka odvisnost od trga, ta odvisnost se kaže v možnosti prodaje in v določanju cen.

Kakor hitro je napočila tudi kmetijstvu doba denarnega gospodarstva in je posamezni kmetovalec stopil torej v zvezo s zunanjim svetom, pridobil si je le ta v posameznih slučajih ali premoženjske pravice ali pa je prevzel premoženjske dolžnosti (obveznosti). Čestokrat teh pravic oziroma dolžnostij ne rešuje takoj v trenutku njihovega nastanka, temveč se določi v to poznejši čas. Kmetijski proizvajalec je torej enkrat upnik za prodane kmetijske pridelke, drugič je zopet dolžnik za prejete vrednosti (blago, delo itd.) Tako se sčasoma razvija v kmetijstvu zraven denarnega prometa in s tem v najtesnejši zvezi tudi kreditno gospodarstvo. Kreditno gospodarstvo se je v kmetijstvu celo moralo že zgodaj uveljaviti, ker kmetovalec navadno svojim plačilnim obvezancem ne more poprej zadostiti, nego še le po žetvi. Doslej se je razvilo več vrst kredita. Kmetovalec hoče na kakoršenkoli način pomnožiti dohodke iz kmetijstva, v to rabi pred vsem denar, da ga naloži (investira). Denar si izposodi, s tem prevzame plačilne dolžnosti, torej je za toliko in toliko časa dolžnik. To je ena vrsta kredita. Nadalje: pri prodaji zemljišča se določi, da je plačati kupni znesek v poznejšem času. Dedič, ki je prevzel posestvo, rabi kredit, da izplača ostale dediče. Često mora kmetovalec tudi radi vremenskih nezgod iskati kredit. Tako se je kreditno gospodarstvo sčasoma tudi v kmetijstvu

popolnoma uveljavilo. Ta kreditni promet in iz njega izvirajoče plačilne obveznosti so še bolj poostriale kmetovalčevo odvisnost od svetovnega trga.

To je kratka slika tega, kar pri razpravah o raznih vprašanjih glede kmetijskega gospodarstva položaja često slišimo imenovati: prehod kmetijstva od naturalnega k denarnemu in kreditnemu gospodarstvu. Ako hočemo presoditi, kakšne posledice je imel ta razvoj za gmotni položaj kmeta in kmetijstva, moramo pomisliti, kdo je ustvaritelj oziroma povzročitelj novih gospodarskih dob. Bili so to nekmetijski stanovi. V dobi prvotnega naturalnega gospodarstva je kmetovalec izhajal s svojo fizično delavnostjo, v novih razmerah pa so našle tudi duševne sile hvaležen delokrog; zavlada je v gospodarskem življenju tudi duševna delavnost, zavlada je »trgovski duh«. In zdi se skoraj, da telesna, fizična delavnost sploh ne pomeni ničesar več, med tem ko je bila poprej vse, vse je bilo od nje odvisno, oziroma je popolnoma zadostovala v dosegu najugodnejšega takrat mogočega gospodarskega položaja, danes pa je skoraj da na milost in nemilost podvržena vladajočemu »trgovskemu duhu«. Predpogoj temu »trgovskemu duhu« je osobito tudi posebna izobrazba, česar pri kmetovalcu še ne najdemo v zadostni meri, kajti poklicani faktorji (država!) so izobrazbo kmetovalcev in sploh kmetijskega prebivalstva zanemarjali in še vedno zanemarjajo! In istina je, da današnje kmetovalčevo naziranje le premnogokrat spominja na dobo naturalnega gospodarstva, v katero pravzaprav še spada. Da so te okolnosti ustvarile kmetijstvu in kmetijskemu prebivalstvu skrajno neugoden gmoten položaj, je znano.

(Nadaljevanje sledi.)

Pot do bogastva.

Pot do bogastva je vsakemu odprt. Treba je samo znati, kako se mora po njem hoditi. Oni, kateri so ga prehodili, ne prikrivajo navadno svojih skušenj. Oni nam te skušnje izrekajo v sledečih izrekih, kateri nas gotovo pripeljejo na pravi pot.

Štedenje je vir bogastva. Anglež Cobden pravi: Svet se deli v dva dela: eni, ki hranijo — drugi, ki raztrošajo. Vse hiše, vsi mlini, vsi mostovi, vse ladje, vse železnice na tem svetu, vsa velika dela, katera so ustvarila civilizacijo in srečo naprednih narodov — vse to so dela onih, kateri so štedili, dočim so oni, kateri so trtili, postali njihovi sužnji.

Jon Lubbock pravi: Samo s tem namenom štediti, da se denar grmadi — je slabo; hraniti, da si človek varuje neodvisnost, to je modro in pravično. Štednja je vir neodvisnosti in slobode.

Pravila štednje. Amerikanec B. Franklin svetuje: Da ima človek zmiraj nekaj denarja v svojem žepu, se je treba tako ravnati: 1. Naj ti bodeta poštenje in delo vedno neločljiva tovariša v življenju. 2. Potrosi dnevno četudi samo en krajcar manj ko znaša tvoj čisti dohodek. Ako bodeš tako delal, se bo jel prazen žep polagoma polniti, tvoji upniki te ne bodo stiskali in nesreče te ne bodo mučile.

Jon Lubbock pravi: Imej zmiraj knjižico za izdatke, zapisuj si vse izdatke in pazi na nje. Ne pravim, da je treba navesti tudi najmanjšo malenkost — toda znaj in pomni dobro vsaki svoj izdatek, vse kar porabiš in kar kupiš. Človek, kateri zmiraj zna, kar ima v žepu in kateri pomni cene, po katerih kupuje, ne bo nikdar po nepotrebem zapravljaj denarja.

Deset zapovedi od Jeffersona. Tomaž Jefferson je bil kakor njegov veliki rojak B. Franklin posebno praktičen človek. Zapustil je kot deset zapovedi teh 10 svetov Amerikancem: 1. Ne odlagaj na jutri, kar moreš danes zvršiti. 2. Ne trati nikoli denarja, dokler ga nisi zaslužil. 3. Ne kupuj nikoli ničesar nepotrebega z izgovorom, da je poceni. 4. Ne pritožuj se nikoli, da nisi dovolj jedel. 5. Delo, katero ljubiš, te ne bo nikoli utrudilo. 6. Ne zahtevaj od drugega, da ti izvrši delo, katero lahko sam zgotoviš. 7. Domišljavost in oholost je hujša ko glad in žeja. 8. Začni vsako stvar od začetka. 9. Čuvaj se skrbi in žalosti, katero si samo domišljuješ, a katere v resnici ni. Štej do deset, poprej kakor hočeš kaj povedati kadar si nezadovoljen, a šteje do stotine prej ko hočeš kaj izgovoriti kadar si jezen in razjarjen.

Sveti Carnegiejevi. Delaj brez počitka, a štedi od prvega koraka. Preglejuj svoje knjige in napravi vsak dan bilanco. Delaj hitro in odločno. Zmiraj moraš znati, kar hočeš.

По «Привреднику».

Razvoj kmetijstva in kmetijskega združništva na Danskem.

(Dalje in konec).

Omenili smo že zadnjič društvo »prijatelj kmeta« in zaslužnega Reventlowa, ki je bil na čelu vladni komisiji, ki se je začela skrbno baviti s potrebnimi reformami. Stale so mnogo truda

in bojov, predno so v resnici prešle v življenje, kajti od postav na papirju v resnično korist kmetovalstva je vedno dolgotrajna pot.

V začetku leta 1788. je bil odpravljen takoimenovani »Stavnsbaand«, to je ona prisilna uredba, ki je priklepala kmeta na gotov, določen kos zemlje od otroških let pa do pozne starosti.

Robota je sicer še ostala, bila pa je popolno natanko določena, kmet je sprejemal za dolžno, predpisano opravljanje te robote največkrat tudi odškodnino v gotovem denarju. Tako je začela rasti moč in samostojnost posameznih kmetov, ki so postajali ali svobodni dedni najemniki posestev ali pa so si začeli ustanavljati lastna mala posestva.

Tako je postajal kmet po tolikih letih hlapčevanja in suženstva spet sam svoj gospod. V dobi kratkih let je brišilo nad tri petine prejšnje gosposke posesti v roke in last kmetov.

Samosvoji posestniki so imeli povsem drugo skrb in drugo veselje za obdelovanje zemlje, ki je tako postala njihova last ali dedna najemnina. Povsod pa je bila doslej zemlja jednako slabo obdelana in zanemarjena, in ni bilo težko izvesti novo reformo, ki je naravno silila v življenje: izvršila se je pravočasno zamena in zložitvev posestev, kakor je najbolj prijala praktičnim potrebam in zahtevam, tako da je imel posameznik največ na 2—3 krajih svoja polja.

Nova posestva so po postavi iz leta 1769 zavarovana proti pokupovanju in nakupičenju v jedni roki, kakor tudi proti razkosavanju in delitvi z gotovimi težkočami, tako si ni smel sestaviti sosednji veliki posestnik iz manjših posestev, katere bi bil pokupil, svojega lovskega revirja; kdor kupi sosednjo kmetijo, mora na njej tudi v resnici gospodariti in je nikakor ne sme združiti s svojo prvotno kmetijo — v skupno gospodarstvo. S tem je poskrbljeno za bolj intenzivno ko ekstenzivno gospodarstvo, ker manjša posestva silijo naravno z naraščajočimi potrebami k intenzivnemu gospodarstvu. Jednako je pri parceliranju posestva natanko določena mera in velikost, katere se ne sme prekoračiti.

Leto 1848 tudi na Danskem ni prošlo brez sledu; splošno po celi zemlji je bila odpravljena robota.

Po teh reformah in novih zakonih se je krepko razvil svobodni stan kmetovalcev, v katerih posesti je danes večji del zemlje, ki je bil prej last velikih posestnikov in gosposke.

Če presojamo velikost in vrednost posestev, je s tem povedano še malo, če rečemo, da meri posestvo toliko in toliko oralov, ako ne vemo, kaka je vrednost, produktivnost zemlje. Na Danskem služi za določilo neke vrste idealna mera

»tonde hartkorn« ali mera »trdega zrnja«, ki temelji izključno na plodovitosti zemlje. Eden »tonde hartkorn« pomeni na Danskem približno 10 ha zemlje.

Srednje vrste posestnik ima danes v rokah največji del zemlje, veliko vlogo pa igrajo neznatna posestva malih kočarjev, ki so ravno vsled male svoje obsežnosti in neumorne pridnosti posestnikov — kočarjev najboljše obdelana in najplodonosnejša. Za obsloj io razvoj teh najmanjših posestev in posestnikov, ki nastajajo iz prejšnjih najemnikov, stori država vse, in državna blagajna jih podpira z milijoni in milijoni kron državnega posojila.

Po vseh teh imenovanih reformah proti koncu 18. stoletja se je kmetijstvo na Danskem mlado in čilo razvilo, a bilo je dokaj primitivno vse to gospodarsko do najnovejšega časa. Na danskih otokih se je sejalo največ žita, na Jutskem polutoku pa se je gojila že od nekdaj v veliki meri živinoreja. Živina se je pasla na pustih pašnikih jutskih, ali pa se prodajala in šla na sočne marše pašnike holštansjske in od tu čez Hamburg na Angleško. Poleg žita in živine se je izvažalo nekdaj že maslo, in sicer iz velikih posestev v Anglijo.

Ko so pa začele v drugi polovici 19. stoletja cene žitu in živini vedno silnejše padati in je bil izvoz živine v letih 1880 vsled zaprtih mej iz nemškega in angleškega trga izključen, si je moralo dansko kmetijstvo iskati novih poti in novih sredstev, da se ohrani. Tak nov vir dohodkov za danskega kmeta je postalo mlekarstvo.

Izvozne cene masla so hitro rasle, bilo je torej zelo naravno, da se je temu izdelku začela posvečevati vsa skrb in pozornost.

S tem se začenja na Danskem nova doba, modernega gospodarstva, ki se krepko razvija s pomočjo združništva, ki temelji na kmetijskem združnem delu. In tu je bila predvsem potreba pouka, da je združeno malo kmetijstvo s svojimi izdelki zlomilo konkurenco velikih posestev. Se-gelcke, profesor visoke gospodarske šole v Kodanju in drugi so s predavanji in poukom vzbujali v ljudstvu smisel in razumevanje za solidno izdelovanje masla. Poleg takozvanih gosposkih mlekaren na graščinah in velikih posestvih nastanejo zadružne mlekarnе z letom 1882.

Stilling Andersen je uredil prvo tako mlekarno v Hjeddinge. Število je hitro rastlo. Takoj leta 1883. jih je bilo ustanovljenih čez 20, l. 1887. že 168 in l. 1888. 251 takih mlekaren. Leta 1906. je naraslo število mlekaren na 1.068 s 156.559 zadružnimi člani. Člani se zavežejo, da bodo najmanj 10 let oddajali mleko svojih krav

mlekarni, v kolikor pripušča domača potreba. Mlekarna se postavi in opravi s posojilom, za katero člani solidarno jamčijo po številu krav, s katerim so se priglasili in obvezali. Uprava mlekarne si najme mlekarja, ki je v to izšolan in ki mora tudi strogo na to gledati, da se doniša in dovaža le čisto in zdravo mleko; kdor določilom ne ugoti, se dnarno kaznuje ali izključi iz zadruge. Ta natančnost in skrb je neobhodno potrebna; odtod tudi najvišja cena danskega masla na svetovnem trgu, kjer prekaša daleč nemško in rusko. Kaj pomeni dansko mlekarstvo danes za danskega kmeta združenega v združnih mlekarnah, si lahko malo predstavljamo, če omenimo da je znašala izvozna cena masla leta 1893. 155.586.000 kron letno. In tukaj se lahko ravno vsled združne organizacije povsem mirno reče, da je ves ta kapital prišel res v prid in roke kmeta organiziranega v združništvu — ne pa morda med celo vrsto prekupcev, ki drugod vzamejo zase ves dobiček, ki pripada tu direktno po zadruzi kmetom. Ta izprememba v pridobitnih virih je imela tudi odločilen vpliv na celotno gospodarstvo dansko. Gotov denar, s katerim razpolaga najmanjši posestnik, ga dela podjetnega, skupni uspehi, ki jih je rodilo skupno združno gospodarstvo, store danskega kmeta dovezetnega in sprejemljivega za koristne reforme. On čuti, da je najboljša pomoč, na katero se more zanašati — samopomoč.

Izvoz masla, špeha in jajc je znašal l. 1901. za Dansko 40.735.000 kron dobička. Za ta dobiček gre v prvi vrsti zasluga danskemu združništvu. »Po drugih deželah se mora za ohrano kmetijstva nalagati colnina na gospodarske pridelke; mi dajemo prednost lastnemu sistemu, kateri ne naklada soobčanom davkov, ne zahteva, da bi za blago plačali več, ko stane — in to mislim je v prospeh cele zemlje.« To so jasne, samozavestne besede danskega poslanca.

»Zemlja združenja« — to je Dansko s svojimi nakupovalnimi in konsumnimi društvi in mlekarnami. — Posamezniku se ni treba za vse to skrbeti, on je član zadrug, te imajo plačane uradnike, ki spravijo pridelek kmetijski najboljše v denar in nudijo zopet svojim združnim članom potrebna gnojila, semena in gospodarska orodja v zanesljivi kakovosti in nizki ceni.

To je prava tajna, skrivnostna sila danskega združništva, ki je rodilo toliko izprememb in doseglo toliko v prid kmetijstva.

Težko bi bilo vse to primerjati z našim življenjem! Zares velik razloček — povsod še manjka pri nas onè solidnosti in strokovne izobrazbe, ki še le omogoči tudi nam pot, ki nas popelje iz sedanjega celotno obupnega stanja kmetijstva. —

Tudi za nas bo najboljša pot, da izboljšamo to, kar imamo, od česar se živimo; združni pouk in združno gospodarsko delo, kateremu bodi povzdiga kmetijstva edini cilj, nas pa mora dovesti do boljšega položaja. I. P.

Književnost.

Zakoni o javnih knjigah. Knjigo s tem naslovom je uredil dr. E. Volčič, deželnosodni svetnik v Novem mestu. Društvo »Pravnik« jo je izdalo ter tako vstreglo živi potrebi Slovencev. Tu se nahajajo vsi predpisi o zemljiški knjigi, tudi vzorci prošenj za razne knjižne vpise (intabulacije), in pa njih kolkovanje, dalje predpisi o železniških in rudniških knjigah, o zasilnih potih, o konverziji (premenitvi) intabuliranih terjatev in dotičnih olajšavah, o zastavnih listih, o radiciranih obrtih, cerkvenih posestvih, o melioraciji (zboljšavi) zemlje, o delitvi dedine pri srednjih kmetijah, o razdelbi skupnih zemljišč in o zložbi (komasaciji) zemljišč, o zaokroženju gozdnih mej. Vsem predpisom so dodana pojasnila iz sodeb najvišjega sodišča ter stvarna kazala po abecednem redu, tako, da tudi priprost človek lahko v knjigi hitro najde željenega pouka. Knjiga ima skupno 618 strani in stane popolno v platno vezana le 6 K. Te knjige bi pač ne smelo manjkati v nobeni posojilnici niti v drugih naših gospodarskih zavodih. — Razun drugih knjig istega pisatelja, ki so razvidne v inseratu na drugem mestu našega lista, je posebno še priporočati stensko tabelo o kolkovnici in vpisnici pri zemljiško-knjižnih prošnjah, katera tabela stane samo 60 vin. — Pogoji naročil so razvidni v omenjenem inseratu našega lista. —

Seznam jugoslovanskih zadrug,

ki so bile po izidu aprilove številke »Zadruga« registrovane v združnih registrih trgovskih sodišč oz. na novo ustanovljene.

Donje Dicmo. (Dalmacija, okr. sod. Split) Seoska blagajna za štednjo i zajmove, zadruga uknjižena na neograničeno jamčenje se spremeni v: Pučka blagajna za štednjo i zajmove, zadruga uknjižena na neograničeno jamčenje. («Zadruga» XV. 1907 štev. 9. str. 209.)

Otok (Dalmacija, okr. sod. Split) Seoska blagajna za štednjo i zajmove, registrovana zadruga z neograničenim jamstvom.

Staritrg (Kranjsko, okr. sod. Rudolfovo) Kmetiska hranilnica in posojilnica, registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

Kočevje (Kranjsko, okr. sod. Rudolfovo) Kočevska posojilnica, registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

Gradec (Kranjsko, okr. sod. Rudolfovo) Kmetiska hranilnica in posojilnica, registrovana zadruga z neomejeno zavezo v Gradcu (Bela Krajina).

Sv. Jernej (Kranjsko, okr. sod. Rudolfovo) Konjevska zadruga pri Sv. Jerneju, registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Vinica (Kranjsko, okr. sod. Rudolfovo) Kmetiska posojilnica in hranilnica, registrovana zadruga z neomejeno zavezo na Vinici (Bela Krajina).

Tivat (Dalmacija, okr. sod. Kotor) Seoska blagajna za štednjo i zajmove, zadruga uknjižena na neograničeno jamčenje u Tivtu.

Laporje (Štajersko, okr. sod. Maribor) Hranilnica in posojilnica v Laporju, registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

Podnart (Kranjsko, dež. sod. Ljubljana) Kmečka posojilnica in hranilnica Podnart-Ljubno v Podnartu, registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

Vič (Kranjsko, dež. sod. Ljubljana) Hranilnica in posojilnica na Viču, registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

Dobračeva (Kranjsko, dež. sod. Ljubljana) Hranilnica in posojilnica na Dobračevi, registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

Domžale (Kranjsko, dež. sod. Ljubljana) Kitarsko društvo v Domžalah, registrirana zadruga z omejeno zavezo.

Radule pri Bučki (Kranjske, okr. sod. Rudolfovo) Kmečka posojilnica in hranilnica, registrirana zadruga z neomejeno zavezo v Radulah pri Bučki.

Šiška (Kranjsko, dež. sod. Ljubljana) Šišenska hranilnica in posojilnica v Šiški, registrirana zadruga z neomejeno zavezo.

Šoštanj (Štajersko, okr. sod. Celje) Obrtniško hranilno in posojilno društvo v Šoštanju, vpisana zadruga z omejenim poroštvom.

Vrh (Črnomelj) (Kranjsko, okr. sod. Rudolfovo) Kmetijska hranilnica in posojilnica, registrirana zadruga z neomejeno zavezo na Vrhu (Bela Krajina).

Višnjan (Primorsko, okr. sod. Rovinj) Gospodarsko trgovačko društvo, registrirana zadruga na omejeno jamčenje.

Split (Dalmacija, okr. sod. Spljet) Kovinarski konsorcij s omejenim jamstvom.

Ljutomer (Štajersko, okr. sod. Maribor) Trsničarska zadruga v Ljutomeru vpisana zadruga z omejenim poroštvom, — Rebschulgenossenschaft in Luttenberg r. G. m. b. H.

Sv. Jurij ob južni železnici (Štajersko, okr. sod. Celje) Mlekarska zadruga v St. Jurju ob južni železnici, registrirana zadruga z omejeno zavezo.

Št. Ferjan (Primorsko, dež. sod. Gorica) Kmečka hranilnica in posojilnica v Št. Ferjanu, registrirana zadruga z neomejeno zavezo.

Iz zadrughnega registra ste se izbrisali:

Radovljica (Kranjsko, dež. sod. Ljubljana) Stavbina družba r. z. z o. z. v Radovljici vsled končane likvidacije.

Spodnje Dane (Kranjsko, dež. sod. Ljubljana) Mlekarska zadruga v Sp. Danah, r. z. z o. p., vsled končane likvidacije.

Zadrušne in gospodarske vesti.

Vallini stroj si je nabavilo »Gor. kmet. društvo«. Zamore se v njem zvaliti 120—300 jajc. Umno perutinarstvo se je jelo polagoma širiti tudi po Slovenskem. Da prinaša ta gospodarska panoga veliko dobička, kažejo najbolj vzgledi iz Sev. Amerike in Kanade; seveda je pri nas zrnje dražje, da se pa perutnino tudi z drugimi stvarmi krmiti. Ko se razvije pri nas zadrughno perutninarstvo kakor se razvija n. pr. na Srbskem, bo prinašalo tudi za naše razmere lepe dobičke.

Zadrušništvo na Japonskem. Tudi na Japonskem imajo neko vrsto kmetijskih zadrugh, ki prihitijo na pomoč »z denarjem in drugo podporo« vsakemu, katerega je zadela kaka nesreča, bodisi vsled slabe letine, suše ali vsled česar drugega in ki ima le dobro voljo, da v istej na kak način sodeluje.

Vse bi še bilo lepo in pohvalno, kar storijo za kmeta, ko bi ne bilo nekaterih prav čudnih pogojev, pod katerimi se ne sme stopiti v zadrugh. Zadrugh namreč izključujejo vsakega, ki je »nevernik« in nasprotnik cesarske rodovine in ki je sebičnež, ki dela le za svoje sebične, nelepe namene.

Razume se, da je pod takimi pogoji težko biti na Japonskem zadrughnik. Hudobni ljudje sploh sumničijo bolj slobodomiselne in bogate posestnike, češ da so neverniki, nasprotniki cesarja itd. Vsled tega tudi ne more biti na Japonskem pravega zadrughništva v našem pomenu besede.

Shod nemških kmetijskih zadrugharjev se vrši v prvi polovici meseca julija t. l. v Mainzu na Nemškem. Obenem se bo obhajala 25 letnica obstanka državne zveze.

»Perutninar« in z njim urednik ter znani širitelj smisla za malo živinorejo, perutninarstvo in kunčjorejo g. A. Lehmann se je preselil z aprilom v Ljubljano. — Tudi »Prvo slov. društvo perutninarjev in rejcev vseh malih domačih živali« se je preselilo v Ljubljano.

Izpit z odličnim uspehom je napravil naš rojak g. Miloš Štibler na zadrughni strokovni šoli v Darmstadt in proučuje sedaj kmetijstvo na Danskem in v Nemčiji.

Slovenskim zadrughnikom! Sedmi občni zbor srbskih kmetijskih zadrugh na Hrvaškem in Ogrskem dne 12. maja 1904 v Topuskem je izrekel te-le zlate besede, katere si naj zapomni in se po njih ravna tudi vsak slovenski zadrughnik: Srbin, ne spuščaj zemlje iz rok, ker je vsaka gruda, vsaka brazda, vsaki pedenj srbske zemlje, vsaka izgubljena hišica, vsaka zapuščena srbska domačija, katero Srbi lahko misljeno spustijo iz rok in prodajo tujcem, neizmerna narodna zguba, gotova in neizbegljiva narodna poguba, največje srbsko narodne izdajstvo.

Društvo za varstvo avstrijske vinoreje je imelo 25. marca na Dunaju svoj letni občni zbor. V novi odbor so izvoljeni slovenski državnozborni poslanci dr. J. Hočevar, Al. Štrekelj, dr. M. Ploj in Matko Mandič. Predsednik društva je prelat nižjeavstrijskega samostana Melk, Aleksander Karl.

Načrt osrednje zadrughne blagajne še vendar v vladnih krogih ni zaspal. Finančni minister Korytowski namerava sigurno tozadevni zakonski načrt predložiti zopet zbornici in se potruditi za njegovo uzakonitev.

Mlekarkstvo v Avstriji leta 1906. Po poročilu avstr. poljedelskega ministrstva je bilo l. 1906 v Avstriji 2.392 mlekarskih zadrugh; poleg njih je poslovalo 341 privatnih mlekarn in 5 šolskih. Največ mlekarskih zadrugh je bilo na Tirolskem (908) potem mali predarelski deželici (651), najmanj v Bukovini in Istri (2). Na Kranjskem je bilo 89 ml. zadrugh, na Štajerskem 11, na Koroškem 6, na Goriškem 81, v Istri 2. Tukaj velja pripomniti, da so mnoge tirolske in predarelske zadrugh le nekako združenje malega števila živinorejcev, katero ne sloni strogo na zadrughni podlagi. Zasebnih mlekarn je največ na Češkem (145) in Nižjeavstrijskem (191). Vse mlekarske zadrugh so predelale l. 1906 312 milijonov litrov mleka; vrednost mlečnih izdelkov je presegala 10 milijonov kron.

Shod vseh ruskih zadrugh se vrši od 16. do 21. aprila t. l. (po starem koledarju) na poziv Moskvske zveze konsumnih zadrugh v Moskvi. Glavni smoter shoda je ustanovitev enotne zveze vseh ruskih zadrugh, katerih šteje država do 7.000 in sicer 2.000 konsumnih in 5.000 raznih kmetijskih zadrugh. Tudi v Sibiriji se zadrughništvo lepo razvija, posebno mlekarske zadrugh, katerih je danes že čez 200. Sibirsko surovo maslo bo delalo kmalu na evropskem trgu hudo konkurenco.

Nova vrsta zadrugh na Angleškem. Tako kakor se bori pri nas prebivalstvo proti dragini mesa, se bori angleško ljudstvo proti dragini premoga. (Tajboj bo pri nas tudi vsak čas potreben!) Premogovniki so v rokah kapitalistov in kapitalističnih društev, katera delajo in zvišujejo ceno premoga po svoji volji. Tako je prišlo, da je bil premog po celem Angleškem izredno drag — in to je pomenilo za deželo, ki nima drugega goriva ter dolgo in hudo zimo hud udarec. No, ljudstvo se je vedelo braniti. Osnovale si je dve veliki zadrugh, kateri sta kupili dva velika premogovnika in znižali premogovno ceno za polovico. Seveda so morali sedaj tudi lastniki ostalih rudnikov znižati svoje cene. Zadrughništvo je zopet enkrat pokazalo svoje moč v dobrobit celega naroda. To čitamo v »Zemljoradniški zadrugh«, glasilu »Glavnega saveza srbskih zemljoradniških zadrugh« (v kraljevini Srbiji).

Cviček, znano kislasto kranjsko vino, si je našel pot tudi v Ameriko. V zimi se ga je poslala večja množina iz Krškega in kakor se poroča iz Novega Jorka, je srečno preстал dolgo potovanje ter si priboril kmalu mnogo prijateljev. Temu je najboljši dokaz ponovno večje naročilo.

Kranjska vina v Pragi. Da bi opozorili Čeha na kranjska vina, se bo skušala prirediti, kakor naznanja g. Gombač v »Kmetovalcu« na letošnji obrtni razstavi v Pragi izložba in vinotoč izključno kranjskih vin.

Spolek českých strádalů. (Društvo českých štedilcev). Spojanje, da je treba najširše množice naroda še le učiti, kako se štedi in kako se prištedeno imetje najbolje naloži, je privedlo ravnatelja dež. banke na Češkem, g. Procházka, do tega, da je ustanovil zgoraj imenovano društvo. Namen društva je sledeč: 1. bodriti k umnemu štedenju in k koristonosnemu in pametnemu nalaganju, upravljanju in izkoriščanju podedovanega

in pridobljenega imetja. 2. Zastopati in braniti koristi številcev. Društvo zasleduje svoj cilj s prirejanjem čajev, shodov in s širjenjem primernega časopisja. Steje že sedaj 1.300 članov v vseh ljudskih slojih in se že čuti blagodejno društveno delovanje.

Zahtevajte dolžna pisma nazaj! O tem čitamo v nemškem listu »Raiffeisenbote« kratko, a zelo poučno razpravo, iz katere sledi ta-le nauk: 1. Ako svoj dolg plačam, hočem imeti dolžno pismo nazaj ali pa se mora isto pred mojimi očmi uničiti. 2. V denarnih zadevah mora imeti zaupanje svoje opravičene meje. Lahko se namreč po enem ali drugem nesrečnem slučaju dogodi (in se je že večkrat dogodilo), da mora dolжник vključ temu, da je plačal svoj dolg, a se ni ravnal po nauku pod št. 1, še enkrat plačevati svoj dolg.

Veliki srbski kmetijski shod se je vršil 2. in 3. februarja v Sarajevu. Bosanski Srbi so se resno lotili ne le politične organizacije svojega naroda temveč tudi gospodarske. Na shodu so se sklenili sledeči sklepi: 1. Se pospešuje ustanovitev kmetijskih zadrug. 2. Se ustanove obrtna in trgovska društva ter zadruga.

Pomen mlekarstva je mogoče očitno spoznati iz statističnih števil, ki jih objavlja nemška kmetijska družba. L. 1900 se je na Nemškem dobilo mleka in izdelalo mlečnih izdelkov za 2.642 milijonov mark, dočim se je pridelalo rži in pšenice za 2.252, krompirja za 875, sladkorja za 418, špirta za 94 milijonov mark. Čisti dohodki vseh državnih in zasebnih železnic v Nemčiji v znesku 2.437 milijonov mark ne dosegajo vrednosti mlekarških izdelkov.

Stanje francoskega zadruženstva je bilo s 1. januarjem 1907 uradno-statistično sledeče: 362 produktivnih zadrug (n. pr. mlekarn, sirarn, žganjarn, zadrugnih tovarn za lesne, kemične in kovinske izdelke, nsnjarn, tkalnic itd.), katere so ustanovili delavci in obrtniki za skupno izvrševanje svoje obrti. Nadalje je bilo 2.166 konsumnih zadrug; med temi ima 836 zadrug svojo pekarijo, 81 zadrug svojo pivovarno; nekatere prodajajo samo meso (24), druge (40) izključno vino, nekatere (30) samo premog. Skupno število članov vseh teh konsumnih društev znaša okrog 650.000. Ta društva kakor tudi produktivne zadruga imajo tudi več zadrugnih zvez. Povrh tega je na Francoskem še mnogo kreditnih zadrug in sicer 18 mestnih ljudskih bank ter 1638 kmečkih posojilnic, kar za celo državo razmerno in mnogo. Vse te zadruga so združene v marseljski in lijonski zadrugi zvezi. Te številke so povzete po uradnem izkazu francoske vlade, kateri je bil predložen lansnemu 7. mednarodnemu zadrugnemu kongresu v Cremoni.

Zadruženstvo na Hrvaškem krasno napreduje. L. 1866. je bila na Hrvaškem samo 1 zadruga, koncem l. 1905. pa že 642 zadrug.

Nov vinski zakon. Po sedemletni borbi se je posrečilo avstrijskim vinogradnikom doseči nov vinski zakon, kateri se je razglasil v št. 210 državnega zakonika dne 31. avg. t. l. in kateri stopi z 1. decembrom t. l. v veljavo. Potrebne so še izvršilne naredbe in je želeli, da se iste prej ko slej izdado!

Novi zadrugi zakon. Ker dosedanji zadrugi zakon iz l. 1873 o pridobinskih in gospodarskih zadrugah ne zadostuje več potrebam današnjega, zelo razvitega zadrugištva, je izdelalo pravosodno ministertvo novi zadrugi zakon, katerega je predložila minule dni zadrugnim strokovnjakom, da ga odobrijo. Poklicani so k temu posvetevanju zastopniki vseh vrst zadrugištva. Celjsko »Zadrugo Zvezo« zastopa pisarniški ravnatelj g. Franjo Jošt.

Srbska zadruga zveza za Dalmacijo se je sedaj po štiriletnem boju z vlado vendar dovolila. To je tretja velika zadruga organizacija srbskega naroda, kateri želimo v prospeh zadrugištva mnogo uspehov.

Razstava pitane živine in rib na Duaju. Od 10. do 12. aprila se je vršila na Dunaju razstava pitane goveje živine, rib, kuncev in ovac združena z razstavo poljedelskih strojev in raznih krmil. Razstavo je uredila c. kr. kmetijska družba na Dunaju. Razstavljenih je bilo 1.020 glav goveje živine, 1678 svinj, 221 ovac in 644 kuncev. Ribe so bile razstavljene v 168 akvarijih. Med pitano govejo živino so razstavila najboljša blaga različna tovarniška podjetja (pivovarne, sladkorne tovarne) in pa podjetja za pitanje goveje živine. Pa tudi kmečki

posestniki so razstavili izvrstno blago. Svinje so bile najlepše iz Nižjeavstrijskega. Razdelilo se je mnogo kolajn in denarnih nagrad v skupnem znesku 9.285 K. Dunajska posredovalnica za prodajo živine je posredovala pri prodaji 1.092 glav v skupni vrednosti 333.574,65 K. To posredovalnico priporočamo prav toplo tudi našim zadrugnikom, ker doseže prav lepe cene.

Obrtno hranilno in posojilno društvo v Šoštanju

~~~~ vpisana zadruga z omejeno zavezo ~~~~~
prične s poslovanjem dne 1. maja t. l. Svoje prostore ima v hiši gosp. Wokana v Šoštanju. Uradni dan je vsak pondeljek, sredo in petek dopoldne, v nujnih slučajih se pa tudi vsak drugi dan ustreže. — Zadruga sprejema hranilne vloge ter jih obrestuje po 5% brez odbitka rentnega davka, daje posojila svojim zadrugnikom ter dovoljuje predujme na račune zadrugnikov.

Vlagateljem so hišni hranilni nabiralniki, pušice, ki so najpripravnije sredstvo za varčevanje, na razpolaganje.

Ravnateljstvo.

Dr. Ed. Volčič v Novem mestu (Kranjsko)

je uredil ter dobivajo se pri njem in pri vseh knjigo-tržcih naslednje pravne knjige:

1. **Civilnopravni zakoni** (IV. zvezek Pravnikove zbirke) z obširnimi slovenskim in hrvaškim stvarnim kazalom, obsegajoči XII. in 909 strani. 1906. V platno vezana knjiga . . . . . K 8—
2. **Odvetniška tarifa:** določila o rabi hrvaškega in slovenskega jezika pred sodišči; sodne pristojbine s stvarnim kazalom (20 tabel). 1906. Broširano K 1:80
3. **Zakoni o javnih knjigah,** zemljiških itd. (V. zv. Pravnikova zbirke z vsemi predpisi, ki so z njimi v zvezi, s stvarnim kazalom v hrvaškem in slovenskem jeziku, z vzorci knjižnih prošenj in vpisov. 1908. Knjiga v 2 delih, skup 618 strani Mehko vezana knjiga . . . . . K 5:60
Popolno v platno vezana . . . . . K 6—
Donatiti iz knjige, navedene pod točko 3.:
4. **Vzglede predlogov, sklepov in vpisov** za zemljiško knjigo; dotična kolkovina in vpisnina. Broširan . . . . . K 1—
5. **Kolkovina in vpisnina** pri zemljiški knjigi. Stenska tabela na močnem papirju . . . . . K —60

Dalje od „Poljudne pravne knjižnice“, ki jo izdaja društvo „Pravnik“.

- Zvezek I. **Zakon o dovoljevanju poti za silo,** s pojasnili in vzorcem prošnje. 1907. Mehko vezano K —40
Zvezek II. in III. **Predpisi o železniških in rudniških knjigah.** 1908. Cena mehko vezani knjižici . . . . . K —80
Zvezek IV. in V. **Pristojbinske olajšave ob konverziji terjatev.** 1908. Knjiga potrebna posebno posojilnicam in denarnim zavodom sploh. Mehko vezana knjižica . . . . . K —80
Zvezek VI.—X. **Predpisi o razdelbi in ureditvi ter o zložbi zemljišč.** 1907. Mehko vezano K 2—

Ako ni dogovorjeno drugače, pošilja urednik knjige s pošto proti poštenu povzetju, tako, da se k navedenim cenam priračunijo le resnični in poštni izdatki; pri naročilih do 2 K je najceneje, ako se pošlje naprej kupnina in 10 vin. poštne v gotovini ali poštne znamkah.

„Denarna centrala Zadrुžne Zveze v Celju“

izkazuje z 28. aprilom 1908 naslednji denarni promet in bilanco:

Stanje deležev koncem leta 1907	K	118.470'—
Vplačani deleži	»	2.530'—
Skupaj	K	121.000'—
Izplačani deleži	»	—'—
Stanje deležev	K	121.000'—
Stanje pasivnih tekočih računov		
koncem leta 1907	K	1.924.291'37
Prejeti pasivni tekoči računi	»	720.779'33
Skupaj	K	2.645.070'70
Vzdignjeni pasivni tekoči računi	»	675.215'95
Stanje pasivnih tekočih računov	K	1.969.854'75
Stanje aktivnih tekočih računov		
koncem leta 1907	K	1.790.920'40
Izplačani aktivni tekoči računi	»	696.165'76
Skupaj	K	2.487.086'16
Vrnjeni aktivni tekoči računi	»	571.104'02
Stanje aktivnih tekočih računov	K	1.915.982'14
Gotovina, poštna hranilnica in na-		
ložbe	K	160.000'—
Denarni promet je znašal v aprilu:		
prejemki	K	2.954.749'38
izdatki	»	2.949.705'28
Skupni denarni promet toraj do		
28. aprila 1908	K	5.904.454'66

! Varne pred ognjem in vlomom !

Blagajnice

prodaja v vseh velikostih, najboljše izdelane, firma ki obstoji že nad 30 let

S. BERGER

DUNAJ, I. Wipplingerstrasse 29.

Vzorci so v rabi in se lahko ogledajo

ori „Zadrुžni Zvezi v Celju“ in pri mnogih drugih posojilnicah in hranilnicah v vseh slovenskih pokrajinah.

Glogowski & Co.

Radetzkystrasse 5 ☞ Gradec ☞ Radetzkystrasse 5

Edina prodaja

Remington-pisalnih strojev

Največji zavod te vrste. Svetovna znamka.

Podružnice in prodajalnice v 42 mestih.

Centrala za Avstrijo na Dunaju, I. Franz-Josefs-Kai 15 in 17.

Najnovejši vzorci: _____

ILION, model št. IX, 10—2
 REMINGTON-BILLING stroji,
 SPECIJALNI TABULATOR stroji s pripravo za
 pisavo različne barve.

Posebni stroji za vsak namen in za vsako stroko.

Specijalni katalogi zastonj in poštne prosto

Zvezna tiskarna v Celju ▲ Schillerjeva cesta št. 3

izvršuje vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela od avadne do najmodernejšje oblike. Ker je bogato založena z najnovejšimi okraski ter opremljena z motornim, oziroma električnim obratom, lahko izvršuje največja dela v kratkem času okusno, točno in ceno.

VSE PO KONKURENČNIH CENAH!

ZVEZNA TRGOVINA, Celje, Rotovška ul. 2

priporoča sl. posojilnicam, hranilnicam in zadrugam založne tiskovine po znižanih cenah:

	100 pol oziroma komadov	K		100 pol oziroma komadov	K
Obrazec A. Blagajniški dnevnik	kolek	5,-	Opravitni zapisnik		5,-
B. Konto za posojila		7-20	Menice, slovenske		4,-
C. Konto za hranilne vloge	kolek	7-20	Skadenena knjiga za menice		5,-
D. Konto za zadrugne deleže		5,-	Konto hiš		5,-
E. Razdelnik izdatkov		6-40	Zemljeknjižna prošnja		5,-
F. Razdelnik prejemkov		6-40	Rubrum za zemljeknjižne prošnje		4,-
G. Imenik društvenikov (register)		6-40	Obrazec U. Pristopni list		0-40
H. Denarni listek		1,-	V. Izkaz za rentni davek		4,-
I. Listek vzdignjenih hranilnih vlog		1,-	Fascikelni za dolžna pisma	1 par	—90
K. Referatna pola za dolžnike		1-20	" pristopne liste	1	—50
L. Poročevalna pola za dolžnike		5,-	" menice	1	—50
M. Opomin ostalih obresti		1,-	Knjiga za naložen denar št. 600 K 70	kolek	2-40
N. Računski listek za posojila		1,-	" izposojila št. 600 K 70	kolek	2-40
O. Konto hranilne vloge		7,-	" inventar št. 600 K 70		2-40
P. Konto deleži in dividenda	za sklepanje računov	7,-	Imenik (index) vlagateljev 195/548		1-20
R. Konto posojila		7,-	" zadrugnikov in dolžnikov 195/548		1-20
S. Izkaz o neposrednih pristojbinah		4,-	Zapisnik za sklepe načelstva 400 K 100		2-70
T. Računski zaključek		7,-	" občnega zbora 400 K 70		2-30
Dolžno pismo		6,-	Ovitki za obrazce O., P., R., po 100 pol po		6,-
Navodilo kako sestavljati letne račune	komad	—30			

VEZANJE VSEH KNJIG SE PRESKRBI V LASTNI KNJIGOVEZNICI SOLIDNO IN CENO.

Zvezna knjigoveznica, Celje

Schillerjeva cesta šte. 3

se priporoča za vsa v svojo stroko spadajoča dela, kakor: vezanje zapisnikov, raznih liturgičnih in drugih knjig, molitvenikov, izdelovanje map, fascikljev itd. Sprejemajo se tudi vsakovrstna galanterijska dela. Izvršuje vse ceno, hitro in solidno.

Prodajalni urad hišnih hranilnih nabiralnikov

(Heimsparkassen-Verkaufsbureau.)

Telefon 13.340.

r. z. z om. z.

Telefon 13.340.

DUNAJ, I., Stadiongasse 6.

Mi oferiramo sledeče vzorce:

Burns-ov nabiralnik, izdelek Weitz: ovalen, bakreno oksidiran, 8 cm visok, 10 cm dolg, 6 cm širok, zapah s pastjo.

Cloeter-jev nabiralnik, vzorec št. 3: štirioglat, bakreno oksidovan, 7 cm visok, 10 $\frac{1}{2}$ cm dolg, 5 cm širok, zapah z premičnim tulcem.

Selfmen-ov nabiralnik, ovalen, bakreno oksidovan, 8 cm visok, 10 cm dolg, 6 cm širok, zapah s pastjo.

Stegmann-ov nabiralnik. (Budjevice): štirioglat, bakreno oksidovan, 8 cm visok, 10 cm dolg, 6 cm širok, zapah z jezički.

Na sprednji strani nahaja se tablica, v katero se vtisne ime denarnega zavoda in tekoča številka. Cena vsakemu vzorcu je K 6.— vštveši napis in omot z železniške postaje Dunaj, pri vzorcu Stegmann z železniške postaje Budjevice.

Priznано, najboljšе

sejalnice vnovič zboljšane sestava „Agrikola“,jeklene pluge,
brane, valjarje,**kosilnice** za travo, deteljo in žita,

obračalnike, stroje za grabljenje sena in žita,

stiskalnice za seno, slamo, grozdje in sadje,

hidravlične stiskalnice,

stroje za mečkanje in robkanje grozdja,

mline za sadje, škropilnice

za trte in druge rastline,

stroje za sušenje sadja in sočivja,

vrtilne pumpe za gnojnico,

izdeluje in razpošilja v najnovejših, odlikovanih sestavih

Ustanov. 1872.

PH. MAYFARTH & Co.,

1050 delavcev.

tvornice kmetijskih strojev, livarne in parne fužine **DUNAJ 2/1, Taborstrasse št. 71.**

Odlikovan z nad 600 zlatimi, srebrnimi kolajnami i. t. d.

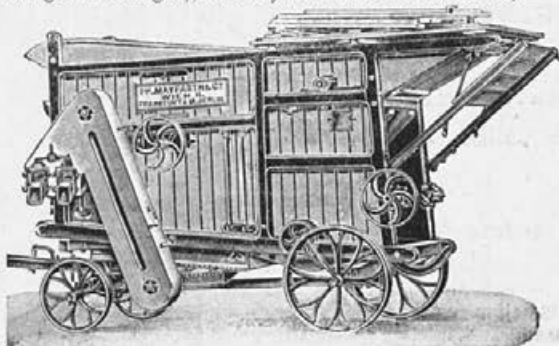
Obširni ceniki s podobami brezplačno.

Zastopniki in preprodajalci se iščejo.

mlatilnices patentovanimi tečaji,
prirejenimi za kolo-

barno mazanje (Rollen-

Ringschmierlager), ročne, na vitel in motorne,

vitlje za vprežno živino,

stroje za snaženje žita, trijerje, stroje za robkanje koruze,

stroje za rezanico s patentovanimi tečaji, prirejenimi za

kolobarno mazanje, da jih je možno goniti povsem lagotno.

Stroje za rezanje repe, mline za debelo moko, stroje za parjenje

krme, peč za štedilne kotle in vse druge kmetijske stroje

ÚSTŘEDNÍ BANKA **ČESKÝCH SPOŘITELEN****(Osrednja banka čeških hranilnic)**PODRUŽNICA V BRNU
Ferdinandova ulica 29.

Centrala v Pragi

PODRUŽNICA V TRSTU
Piazza del Pontarosso 3.PODRUŽNICA V LVOVU
ulica Karola Ludvika b. 33.

I. Dvorna ulica 15.

PODRUŽNICA NA DUNAJU
I. Wipplingerstrasse 22.

Izvršuje vsakovrstne bančne transakcije: Tekoče račune. Uloge. Vrednostne papirje. Eskomptuje menice denarnih zavodov. Občinska, komunalna in okrajna posojila. Valute, devize, inkaso in izplačila. Financiranje gradenj javnih korporacij.

Izdaja in prodaja 4% bančne zadolžnice, katere se zamorejo uporabljati glasom zakona za nalaganje denarja sirot, dalje kot fondi, kavcije itd.

ODDELEK za VADIJE in KAVCIJE.

Natančnejša pojasnila daje ravnateljstvo.

Zadruga Lastni dom

naznanja, da je prilagodila svoja pravila tako, da izvršuje sedaj poleg stavbenih tudi druga kreditna opravila, kakor vsaka

hranilna in posojilna zadruga.

Zaradi tega je uredila svoje poslovanje tako, da sprejema tudi hranilne vloge na tekoči račun, ali na vložne knjižice, : daje posojila, pomaga kupovati hiše, zemljišča itd., itd. :

Hranilne vloge obrestuje stalno po

5%

od dneva vložitve do dneva vzdiga ter plačuje rentni davek za vlagatelje sama iz svojega.

Zadruga je upeljala tudi hišne hranilne nabiralnike: kdor napravi temeljno vlogo vsaj 5 K, dobi v porabo brezplačno tak nabiralnik, katerih vlagatelji že mnogo posedujejo. Natančna pojasnila se dobijo lahko vsak dan pri udih načelstva, zlasti pri blagajniku.

Pisarna se nahaja sedaj v Celju, Schillerjeva cesta št. 3, I. nadstropje.

Načelstvo

Zadruga Lastni dom v Gaberju pri Celju,

reg. st. zadr. z om. zav.:

Dr. Vek. Kukovec, predsednik, Ivan Rebek, podpredsednik, Franjo Jošt, blagajnik, dr. Anton Božič, dr. Jos. Karlovšek, Franc Pušnik, Alojzij Terček, udje načelstva.

POSOJILNICA V CELJU

„NARODNI DOM“ ▲ v lastni hiši.

Posojilnica v Celju, ki je bila leta 1881 z neomejeno zavezo ustanovljena, šteje sedaj nad 4200 zadružnikov, kateri imajo vsega nad **88.000** kron vplačanih deležev ter ima sedaj nad 6 in pol milijona kron hranilnih vlog in nad **332.000 K** rezervnega zaklada.

Hranilne vloge sprejema od vsakega, če tudi ni član zadruge ter jih obrestuje po 4 in en četrt odstotkov; posojilnica plačuje **rentni davek** sama, ne da bi ga odtegnila vlagateljem. Posojila daje na osebni ali hipotekarni kredit proti **5 in pol odstotnemu** in **5 odstotnemu** obrestovanju.

Posojilnica v Celju uraduje vsak dan dopoldne od 9. do 12. ure, izvzemši nedelje in praznike.

„Južnoštajarska hranilnica v Celju“, ▲ Narodni dom ②

za katero jamčijo okraji: **Gornjigrad, Sevnica, Šoštanj, Šmarje pri Jelšah, Vranksko** za popolno varnost vlog in za njihovo po pravilih določeno obrestovanje do neomejene visokosti, ima sedaj hranilnih vlog **4.000.000** kron.

Hranilnica posluje s strankami **vsak predpoldan od 8. do 12. ure izvzemši nedeljo in praznike.** Hranilne vloge obrestuje **po 4 odstotke** in pripisuje obresti polletno h kapitalu ter plačuje hranilnica **rentni davek sama** in ga ne odtegne vlagateljem, tako, da dobe isti popolnoma **nad 4 odstotke obresti.**

Izposojuje pa na zemljiško varnost **po 5 odstotkov**, občinam in korporacijam navedenih petih okrajev **po 4 tri četrt obresti.**

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

Podružnica v Celovcu. Delniška glavnica 2.000.000 K. Rezervni zaklad 250.000 K. Podružnica v Spljetu.

Kupuje in prodaja

vse vrste rent, zastavnih pisem, prioritet, komunalnih obligacij, srečk, delnic, valut, novcev in deviz.

Promese izdaja k vsakemu žrebanju.

Zamenjava in eskomptuje

izžrebane vrednostne papirje in vnovčuje zapale kupone.

Daje predujme na vrednostne papirje.

Zavaruje srečke proti kurzni izgubi.

Vinkuluje in devinkuluje vojaške ženitninske kavicije.

Eskompt in inkaso menic. — Borzna naročila.

Denarne vloge sprejema

po 4 in pol odstotkov

v tekočem računu ali na vložne knjižice proti ugodnim obrestim. Vloženi denar obrestuje od dne vloge do dne vzdiga.

Promet s čeki in nakaznicami.

Zadružna Zveza v Celju,

registrovana zadruga z omejeno zavezo

razteza svoj delokrog po Štajarskem, Kranjskem, Koroškem, Primorskem in v Dalmaciji ter ima namen, pospeševati razvoj zadružnega delovanja v obče ter zastopati koristi svojih članov v vsakem oziru.

Zadružna Zveza v Celju sprejema za člane vse pridobitne in gospodarske zadrug in društva kakoršnekoli vrste kakor: hranilnice in posojilnice, mlekarske in sirarske, kmetijske, konzumne in produktivne zadrug i. t. d.

Zadružna Zveza v Celju snuje in pospešuje poglavitno **slovenske kmečke Raiffeisenske** posojilnice ter kmetijske, mlekarske in druge gospodarske zadrug.

Revizijsko koncesijo t. j. pravico izvrševati obligatorično revizijo zadrug in društev po določilih zakona od 10. junija 1903, drž. zak. štev. 133 je podelilo visoko c. kr. ministrstvo za notranje stvari Zadružni Zvezi v Celju z ukazom od 22. marca 1906 št. 743 ter izvršuje ista revizije po svojih strokovnjakih.

Denarna Centrala Zadružne Zveze v Celju je urejena vsem novodobnim potrebam primerno ter oskrbuje denarno spopravnost med svojimi članicami.

Denarna Centrala sprejemlje denar na obrestovanje v tekočem računu ali kot hranilne vloge, katere obrestuje po najvišji mogoči obrestni meri in jih izplačuje na zahtevanje poštnoobratno. Rentni davek plačuje Zadružna Zveza sama.

Denarna Centrala dovoljuje in izplačuje zadrugam kredit v tekočem računu ali kot naložbe po kar najbolj mogoči nizki obrestni meri in kar najhitreje.

Denarna Centrala je imela prometa leta 1907 okroglo **15 milijonov kron** ter je ista velika dobrota za vse članice.

Vse zadrug Zadružne Zveze v Celju so imele v letu 1906:

denarnega prometa	K 236.848.258'92
čistega dobička	507.922'94
rezervnih zakladov	3.672.985'25
skupnega lastnega imetja	5.541.905'98
ter vseh aktiv (premoženja) skupaj	100.572.031'71

Zadružna Zveza v Celju je član Splošne Zveze kmetijskih zadrug avstrijskih na Dunaju, ki izvršuje pri istej tudi obligatorično revizijo.

Zadružna Zveza v Celju je imela koncem leta 1907 učlanjenih okroglo 200 zadrug.

Zadružna Zveza v Celju je naslednica poprejšnjega društva Zveza slov. posojilnic, ki je bila osnovana leta 1882—1883. Delovanje teh korporacij in njenih funkcionarjev traja toraj že 25 let in je to najstarejša Zveza na Slovenskem in na slovanskem jugu sploh.